

Hlawula vanghana lavanene

Xitsonga

Khanyisa Mukansi

Hlawula vanghana lavanene

Yi tsariwile hi Khanyisa Mukansi
Mufanisi Lutfia Ebrahim-Kamish

IINGCEBISO ZOKUSETYENZISWA KWALA MABALI NGOOTITSHALA NABAZALI

1. Eli bali lilungele abafundi abaneminyaka esi-7 ukuya kweli-9.
2. Eli bali linamagama angama **1 018**. Khetha amagama athile wenze amakhadi okufunda ngokusebenzisa iibhokisi ezindala okanye iphepha eliqinileyo
3. Abafundi mabafunde amagama abhalwe kula makhadi bekhwaza.
4. Sebenzisa isibonisi xesha, umakhala ekhukhwini wakho okanye iwotshi ukhangela ixesha alithathileyo umntwana efunda igama ngomzuzu. Bhala encwadini ukhangela ukuba inani lamagama afundwa ngomzuzu ukuba ayanda na iveki zilandelelana.
5. Cela abantwana ukuba bakufundele isiqwenga esinye wandule ukubabuza ukuba ibali eli lingantoni.
6. Sebenzisa umongo webali ukubuza imibuzo ngento eyenzeka ebalini.

GRADE 2

Vana a va nghena etlilasini ya giredi mbirhi
va tsakile na mpundzu.

A va ambarile yunifomo ya vona ya ntima
na xitshopana.

Mudyondzisi wa vona manana Mabunda a
ri karhi a va xeweta.

A tinyungubyisa hi vana va tlilasi ya yena.

A va khutaza no va seketela eka tidyondzo
ta vona.

Ku rhula loku ku ve ku sungula ku onheka.

Ku onhiwe hi ku nyamalala ka tipensele.

Vana van'wana a va yiveriwe tipensele.

Tipensele ti laviwile kambe a ti kumekangi.

Leswi swi hlamarisile mudyondzisi
manana Mabunda.

Mudyondzisi u nyikile vana tipensele
tintshwa.

Swiphiqo swi yile emahlweni etlilasini.

Vana van'wana va rila hi ku dyeriwa swikhafuthini.

Loko va lava ku dya a va kuma ku ri hava na hlanhla ra xinkwa.

Va navela van'wana loko va dya.

Mudyondzisi wa vona a boheka ku va xavela xinkwa nakhoderinki.

Muyivi u laviwile kambe a nga kumeki.

A swi tikomba leswaku ku na khamba
etlilasini leyi.

Vana a va tshama va khomelerile
swikhafuthini.

A va nga ha koti na ku tlanga va
ntshunxekile.

Mudyondzisi u kunguhatile ku khiyelela
swikhafuthini endzeni ka khabodo ya yena.

A tlhela a tshinya lava nga na mahanyelo
yo yiva hambu leswi muyivi a nga tiveki.

Mudyondzisi a tshembhisa leswaku
khamba ri ta kumeka.

Endzhaku ka masiku ku sungule ku nyamalala mali ya vana.

Siku na siku vana vambirhi kumbe vanharhu a va yiveriwa mali.

Vana a va kuma tibege ta vona ti pfuriwile, ku tekiwile mali.

Mudyondzisi u hlamarile ngopfu loko vana va rila hi mhaka leyi.

U khorwile hi loko na yena a yiveriwe mali ebegeni ya yena.

Khamba leri nga tiviveki se a ri tinyike matimba.

Mudyondzisi u tsalerile vatswari mapapila.

A va tivisa hi ta khamba leri nga
kona etlilasini.

U kombele vatswari ku dyondzisa vana ku
chava ku yiva.

A ku ri hava mutswari loyi a pfumela
leswaku n'wana wa yena wa yiva.

Nhloko ya xikolo u tshinyile vadyondzi a va
kombisa ku biha ka ku yiva.

U komberile makhamba ku tinyiketa
leswaku va ta pfuniwa.

Siku rin'wana Risuna Ringani u yile eka
mudyondzisi a ri ekurileni.

Risuna a ri n'wana wo tlhariha swinene.

U byerile manana Mabunda leswaku buku
ya yena yi yiviwile.

U kumile yi nga ri kona loko va vuya
ekuwiseni na van'wana vana.

U kume bege ya yena yi pfuriwile.

Buku ya yena ya Xitsonga yi nga rikona.

Buku yi lavalaviwile hinkwako etlilasini ni
le ndzeni ka tibege tavona.

Kambe yi nga kumeki.

Mudyondzisi u lerise vadyondzi ku ta
emahlweni hi xihatla.

Un'wana na un'wana a fanele ku yimisela
mavoko ehlenhla.

Leswi swi tikele Tirhani wa ka Xikoxa.

A tshamela ro susa mavoko ehlenhla a
tikhoma khwiri.

Mudyondzisi u byerile Tirhani ku yima
exikarhi ka tlilasi.

A fanele ku yimisa mavoko ehenhla
swinene a ri karhi a tlula.

Tirhani u tlule ro sungula a ti khoma khwiri.

Loko a tlula ravumbirhi hi loko buku yi
huma ejesini ya yena.

Tirhani u ringetetile ku tlherisela buku
endzeni ka jesi.

Buku yi wela emilengeni ya Tirhani.

Matihlo hinkwawo a ma honokele Tirhani.

Vana va bile huwa, va hleka no n'wi yowetela.

Va huwelela va ku, "Tirhani wayiva!"

Va tlhela va phokotela va ku, "Tirhani dya ka Xikoxa i khamba!"

Tirhani a nga kholwi, a vona onge wa lorha.

A navela leswaku misava yi nga baleka a tumbela.

Vana vo tala a va tsakile loko Tirhani a kumiwile na buku ya Risuna.

Tirhani a ri na vanghana va yena vanharhu vo karhata.

A va karhata vanhwanyana na vafana lavantsongo etlilasini.

Mhaka leyi a yi nga byeriwanga mudyondzisi.

Vana a va chava ku biwa hi Tirhani na vanghana va yena.

Tirhani se u kumekile, u lo dzoo.

An illustration of a young boy with brown hair, wearing a dark blue sweater over a white collared shirt and a dark tie, standing in a classroom. He is holding an open green book and looking towards a group of children. In the background, a green chalkboard has the word "Xitsonga" written on it in white cursive. The wall behind the chalkboard is light green with several four-pointed starburst decorations. In the foreground, the backs of several children's heads are visible, including one girl with a large, dark, curly afro hairstyle wearing a yellow dress, and others in dark blue uniforms.

Xitsonga

Mudyondzisi u lerise Tirhani ku teka buku emilengeni ya yena.

A n'wi byela ku hlaya vito ra n'wini wa buku.

Vadyondzi va miyerile hinkwavo va yingisela Tirhani loko a hlaya.

Tirhani a hlaya vito ra Risuna Ringani a karhi a nyuma no rhurhumela.

Vana va hleka va ya emahlweni va n'wi vula khamba.

Khamba leri a ri hlasela tlilasi se ra tiveka

Mudyondzisi u miyetile vadyondzi a tlhela a khongotela Tirhani.

U nyikile vadyondzi ntirho kutani a famba na Tirhani eka nhloko ya xikolo.

Tirhani u fikile a ti vona nandzu wo teka buku ya Risuna.

U vurile leswaku a nga tsakisiwi hi ku tluriwa hi Risuna eka tidyondzo.

Tirhani u boxile na leswi a endla swona na vanghana va yena.

Mudyondzisi u tthelele etlilasini ku ya teka vanghana va Tirhani va ya eka nhloko ya xikolo.

CIPALS
FFICE

Vanghana va Tirhani a va hlwelangi ku boxa leswi a va swi endla.

Va ti vonile nandzu wo yiva tipensele, swakudya na mali.

Vatswari va vona a va nga tshembhi leswaku vana va vona va yiva.

Va tisorile ngopfu emahlweni ka nhloko ya xikolo na mudyondzisi.

Vatswari va tibohile ku humesa mali yo riha leswi yiviweke hi vana va vona.

Va tlhela va tshembhisa ku dyondzisa vana va vona ku chava ku yiva.

Tirhani na vanghana va yena va vuyerile
etlilasini va lo goo.

Va tisorile emahlweni ka vana hinkwavo
va ri karhi va rila.

Va tlhela va kombela ku rivaleriwa.

A va nyuma no titsongahata.

A va terisa vusiwana swinene.

Vana a va nga tshembhi leswaku hi vona
lavo karhata.

Mudyondzisi u va nyikile ntirho wo basisa
tlilasi n'hweti hinkwayo.

A va fanele ku hanya kahle na vana
hinkwavo.

U va hambanyisile a va nyika vanghana
lavanene.

Mudyondzisi u tsundzuxe vadyondzi ku
vula loko va xanisiwa hi vanhu.

Leswi swi ta herisa vukhamba etlilasini.

Ku sukela siku rero ku ve na ku ncinca
eka Tirhani na vanghana va yena.

MIKHENSO

Yi tsariwile hi
Khanyisa Mukansi

Mufananisi
Lutfia Kamish-Ebrahim

Muhleri 1
Pandelani Claudine Rambau

Muhleri 2
Deborah Shilenge

Muhleri 3
Rebecca Maluleke

Mukunguhati
PixelPing Design

ISBN 978-1-920702-25-0

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

